

Egy júliusi reggelen két szép autó indul majd el a Városból. Az egyik ebből, a másik abból a végéből; a tulajdonosok nem ismerik egymást, sohasem találkoztak. Ha a most következő rövid történetben a két autó útját egyszerre figyeljük, és a megelőző eseményeket párhuzamosan adjuk elő, azért van, mert e napon a két autó úticélja azonos, e napon a tulajdonosok megismerkednek egymással.

Az egyik család kék autón, a másik bordón indul, s a továbbiakban a világos és egyszerű megkülönböztetés kedvéért nevezzük e színek szerint őket: Kék és Bordó családnak.

A Város két pontján Kék úr is, Bordó úr is jókor reggel kelt, mindketten könnyű nyári öltözetben mentek le a garázsba. Műanyagvödörbe vizet eresztettek, vidám füttyürés közepette dús, fehér habot dörzsöltek szivaccsal az autóra. Az így megtisztított, ragyogó kocsikban még egy ideig elgöngyörögtek, cigarettára gyújtottak. Egyébként Kék úr egy közúti építőtállalat, Bordó úr pedig egy közlekedési üzem megbecsült alkalmazottja; mindketten sikeres érettségi után állnak, és néhány nappal előtte az egyetemi felvételi vizsgáknak.

A papák most átadják a kocsit a gyerekeknek. Kék úr is, Bordó úr is fölmeleg reggelizni, ez alatt a nyúlánk, szép gyerekek lepicipelnek a kirándulás kellekeit az emeletről; elhelyezik a kocsiban a plédet, a gumígyat, a tollas labdát, a mognót, a tömött elemliszeres tasakokat, táskákat és szatyrokat.

Odafönt az asszonyok — Kéké szöke és molett, Bordóné barna és karsú — a férjek elé teszik a reggelit. A táskarádióban kellemes hangú nő ígér egész napra szélesened, felhőtlen, derűs időt. Az asszonyok rendbe hozzák a hajukat, végül a gyerekek magukhoz veszik a felvételi vizsgához szükséges egy-egy fontos könyvet, s hamarosan elhagyják a vidám Útra föl! — kiáltás. A gyorsan és jól gyújtó kocsik kigördülnek a frissen loleszt utútra.

A két család — noha csaknem azonos időben indult, — tizenöt-húszperces különbséggel érkezett meg a közös úticélhoz. Ez a különbség abból adódott, hogy Bordóék még átszúztak az út egyetlen sorompója alatt, Kékék orra előtt azonban leeresztették, hogy aztán a lassú tehervonat és a még lassúbb bakter idegtépő várakozásra kárhoztassa őket.

Most pedig szóljunk a közös úti célról: egy falucska, ennek is egy külső, úgynevezett páskomi része, ahol szelíd völgyecske hosszában föl-út húzódik. Az egymással szemközti lankás oldalakon nemrégiben kezdtek elárusítani előregedett gyümölcsöseit, szőlőskertjeiket a helybeli lakosok. Az olcsó telkekkel Bordóék egy hónappal ezelőtt, Kékék pedig csak a minap vásároltak egyet. A vásárlásban mindkét családot egyetlen fő cél vezérelte: a telek magasabb pontjáról, ott, ahol majd építkezést lehet kezdeni, nyíljék szép kilátás a környékre. A választás jól sikerült, a két szemközti, de egymástól kissé távol eső telekről egyként elragadó látvány terült elébük.

Most pedig haladnak, jó tempóban tartanak a telkek felé. Bordó úr a kocsiban újfent esce-

Sobor Antal

KIRÁNDULÁS

telni kezd a családnak a jó vásárt.

— Mindig egy ilyen telekre vágytam. A természet lágy ölére — ahogy mondani szokás. Levegő, napfény, fű, fa, madár és ég. Lélegezni lehet, gyerekek, lélegezni! Orvosi ríogatás nélkül is kevesebbet dohányzom. Tiszta a levegő, tiszta a víz, Mögöttünk marad tonnaszám a por, a korom, a salétromoxid, a szénhidrogén, a kéndioxid, az átkozott szénmonoxid. A szennyes víz itt ismeretlen: kutat, forrást, patakot itt még nem ért el a vegyszer: kristálytiszta vizet ihatsz és locsolhatsz a bőrödre! Igen nagy szó ez az atmoszféra és a hidroszféra irgalmatlan és világméretű pusztításának korában. Majd meglátjátok, mire fölássuk ma azt a konyhakertnek való darabot, újjászülettek, megint lesz tüdőtök...

A másik kocsiban Kék úr is csak dicsérni tudta a családnak, milyen előnyeik vannak a vásárlásnak:

— Tudjátok: a mozgás! Az urbanizáció tértelensége kárhoztatja az embert. Sokat, nagyon sokat ülünk. Mozduljon ki az ember, aztán ásóra, kapára! Ez ám az aktív pihenés! Gyerekek, én úgy, de úgy kidolgozom magamat! Majd meglátjátok, mire kivesszük ma azt az öreg kőrefát, micsoda étvágyatok lesz, még a vasszőget is megennétek! Nézzétek majd meg, milyen nyugodt, piroszposztós, jókedélyű parasztembereket lehet a környéken látni. Ezek soha nem rohannak, ezek élnek a természet lágy ölén...

Igy beszélgettek útközben, s aztán tervezgettek is, fehér falú házat, bologató fákat, szőlőlugast. Egy kicsit ábrándozgattak is: világyról, televízióról, törpevizmúról, aszfaltos bekötőútról, eszpresszóról. S ha majd benépesül

a környék, jószomszédság is ke-rekedik.

Előbb Bordóék érkeztek meg. Tizenöt-húsz perc elteltével Kék úr nem kevésbé ügyel-bajjal, ám mégis ügyesen kanyarodott a földútra, vezette kocsiját egészen addig, amíg Bordóék kocsijához nem ért, ami váratlan akadályt jelentett. Látható, sőt bemérhető volt, hogy csak úgy lehet elkerülni, ha ő egészen az ellenkező árokpartra húzódik. Ám így is csak milliméterek választják el őket: előadódhat egy kiadós ösz-szekoccanás, a szép kocsiknak csúnya sérülése.

Kék úr a lendületben levő autót megpróbálta túllendíteni a kritikus ponton. Összeszorította hozzá a fogát. Feleségének egy éles „Apu, vigyázz!” — kiáltására azonban ideges lett, egy hibás mozdulatot tett, amitől csakugyan előadódhatott volna az összekoccanás, ha idejében nem fékez. A hirtelen megtorpant kocsiban mindhárom előrebuhtak. Ez a kudarc kihozta sodrából Kék urat, féktelen indulat lett úrrá rajta, hangosan káromkodott. Visszatolatott, közben nyomta a dudát, hadd tudja meg az a másik, hogy milyen ostobán parkírozott az út mentén. A leeresztett ablakból szitkokat szórt a bordó kocsira, amit rohadt tragacsnak nevezett.

A dudaszóra és a káromkodásra előszaladt a Bordó család, ámulva és lélegzetvisszafojtva szemlélte végig Kék úr újabb manőverét. Most sikerült baj nélkül előznie. Ám alighogy megállt, nyomban kiugrott az autóból, odafordult Bordóhoz:

— Nem állna inkább keresztbe az úton? Nincs magának szemé?

— Talán inkább a maga szemével van baj! — kiáltott vissza Bordó. — Az ilyen vaknak

egy futballpálya sem elég, hogy előzzön a ronda targoncájával!

Kék úr elfehéredett.
— Vaknak nevezett? Maga süket!

Bordó urat elöntötte a fekete indulat.

— Süket a nagynikéje!
A csöndes reggelben, a derűs ég alatt most éktelen láрма ke-rekedett: Kék úr és Bordó úr válogatott cífraságokat kiáltozott egymás testi fogyatékoságáról. A testi fogyatékoságok után a szellemiek kezdődtek, először konkrét formában, az állatvilágból kölcsönzött fogalmakkal. Ezt követően áttértek a tegező formára, Ennek kimerültével pedig az idegen szavak következtek, amelyek úgy jelentek meg, mint furcsa kultúrnövények a vadvirágos réten: te pitániér, te idióta, kretén, paranoiás...

Később szociológiai és matematikai értelemben is minősítettek egymást:

— Te pauper, te senki!

— Te nulla!
Az asszonyok egy ideig dermedten figyelték, aztán ők is bekapcsolódtak, rögtön a tegezés szintjén kezdve:

— Te liba!

— Te pulyka!

Ők azonban mindvégig megmaradtak a szűken vett háztartás fogalomkörében:

— Te fonnyadt uborka!

— Te nudli!

A férfiak veszedelmesen kezdtek közeledni egymáshoz, közben rekedtre kiáltoztak magukat. Tekintsünk most el attól, amit még mondtak (már nem is tūri a nyomdafestéket), mert apai és anyai ágon folytak a szitkok, és végső soron — mint egy utolsó menedékül — megidézték magát az Istent.

A kezek már útésre emelkedtek, amikor a gyerekek — akik mindeddig fejüket lehajtva hallgattak — most az apák közé ugrottak, széttuszkolták, csillapították, csitították őket. A férfiak morgolódva engedelmessé váltak, távolodtak egymástól.

Aztán Bordóék bementek a telekre, Kékék autóból szálltak, fölhajtották a sajátjukra, és ezzel el is volt intézve a dolog. Újra csönd támadt a felhőtlen ég alatt.

Ami még e nap említésre méltó eseményei közé tartozik: hogy a gyerekek délután vízért mentek a kerekcs kútra. Már messziről megpillantották egymást, látnivaló volt, hogy egyszerre érnek majd oda. Ettől mintha megtorpant volna, de aztán egyikük sem állt meg. Valóban egyszerre érkeztek. A fiú egy gondolattal előbb. Fölhúzott egy vödör vizet. Kiemelte a kútkávéra, várt vele egy kicsit, elnézte a szép, fekete leányt, aki félig hátul állt neki, és inkább a mezőt fürkészte.

— Add ide a kannádat! — mondta a fiú.

A leány megfordult, látta mosolygani a nyúlánk, erős fiút. Csapzott, barna haja a homlokába hullott. Hogy a lány nem mozdult, a fiú hozzálépett, kivette kezéből a kannát, teleöntötte vízzel. Aztán újabb vödörrel húzott föl, a maga kannáját is teleölttyintette.

A vödörök egymás mellett álltak a fűben. A fiú meg nekítámaszkodott a kútnak, egyre csak nézte a lányt.

— Szervusz! — mondta egyszer.

— Szervusz! — mondta valamivel halkabban a lány, de most már ő is nevetett egy kicsit...

ŐS-KRITIKA

Nagyon valószínű, hogy már a barlangjában békésen ücsörgő ősembert is érte kritika. Ősembertünk zord kritikusa a neje lehetett, aki így förmedt rá: „Olyan vagy Ki-ki, mint egy rakás tömegszerencsétlenség! Itt ülsz ahelyet, hogy fel-találnád a tüzet! Kezd már unalmas lenni az örökös hi-degkoszt!”

Ki-ki tehát feltalálta a tüzet, mellékesen rajzolatott is barlangja falára, s mikor az egész falat telepingálta, barlangtárlatot nyitott. (Ebből fejlődött ki később a pince-színház.) A tárlaton az őslakosság mély betekintést nyerhetett az ősember küzdelmes életébe, személyes gondjaiba. Ki-ki óvatossá ember lévén, műveit két csoportra osztotta. Az egyikbe tartoztak a világos, érthető, s nagyon kifejező barlangkarok, kőgrafikák (pl. „A vadászat”, „Űnepen” stb.), a másikba pedig az enyhén szöve absztraktkarcolmányok, és nonfiguratív csontszobrok („Agyar-vágó tönézetből”, „Hevített jégkorszak” és „Bőrszörme surcogtatva” stb.).

Ezek után rajta már semmi nem múlt. Mert ha a fősá-mánnak, aki másodállásban a Kőművészeti és Kikészítő Bizottság elnöke is volt, tetszetek a művek, annál az egyszerű oknál fogva, hogy szerencsés vadászatról tért haza embereivel (megkergettek egy mammutot), a kezdő művész pályája felfelé ívelt.

Ha viszont az alkotások, nem nyerték el a fősá-mán tetszését (a mammut őket kergette meg), akkor egyes, széperzéssel bíró törzstagok, a kritikusok engedélyt kaptak arra, hogy az ifjú titánt a Rossz Szellem béréncének titulálják, vagy a latban sokat nyomó és súlyos érveket jelentő ökölkövekkel lepecskondiázzák.

Teljesen megbízható, és mégis hiteles források szerint több őskori művész is sikerrel debütált a kritikusok előtt, ezek közül egy lángész, a többi a fősá-mán rokona volt. Ez utóbbiakat a kritikusok kivétel nélkül fő-fő posztimpresz-szionistáknak nevezték ki, rövid szónoklat kíséretében, melynek lényege az volt, hogy az új paleó-primitív festészeti stílus győzött a környék egyhatodán, de győzni fog az egyötödén, egynegyedén, sőt egyharmadán is!

Ettől kezdve a már elismert művésznek joga volt olyan alkotásait is bemutatni a nyilvánosság előtt, melyek láttán a közönség több tagja eltöprengett azon, hogy a kéz megjelenése vajon nem hátramoszítója lett-e az emberi fejlődésnek?

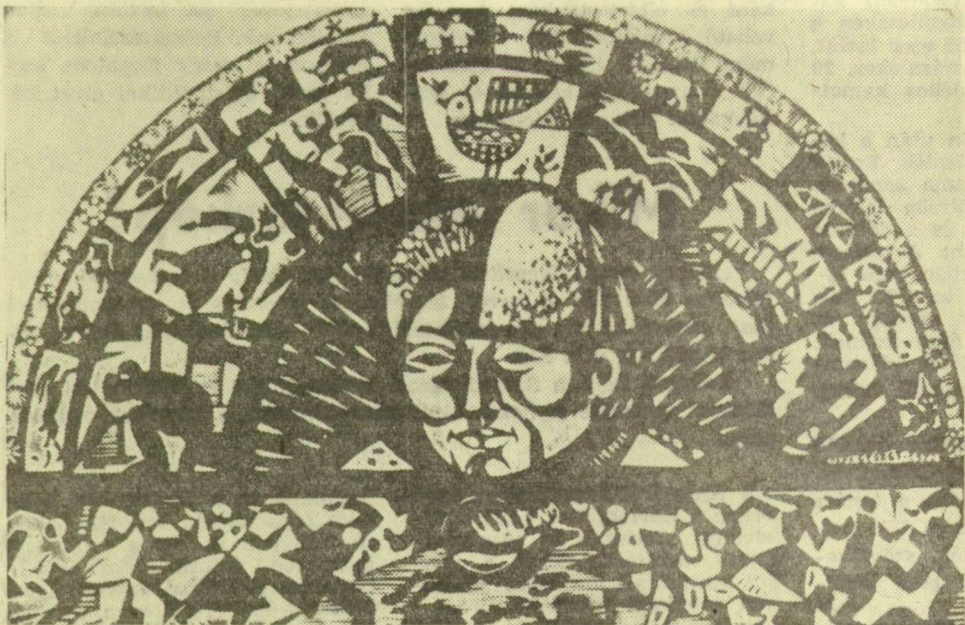
SZILAS JÁNOS

Fazekas Lajos

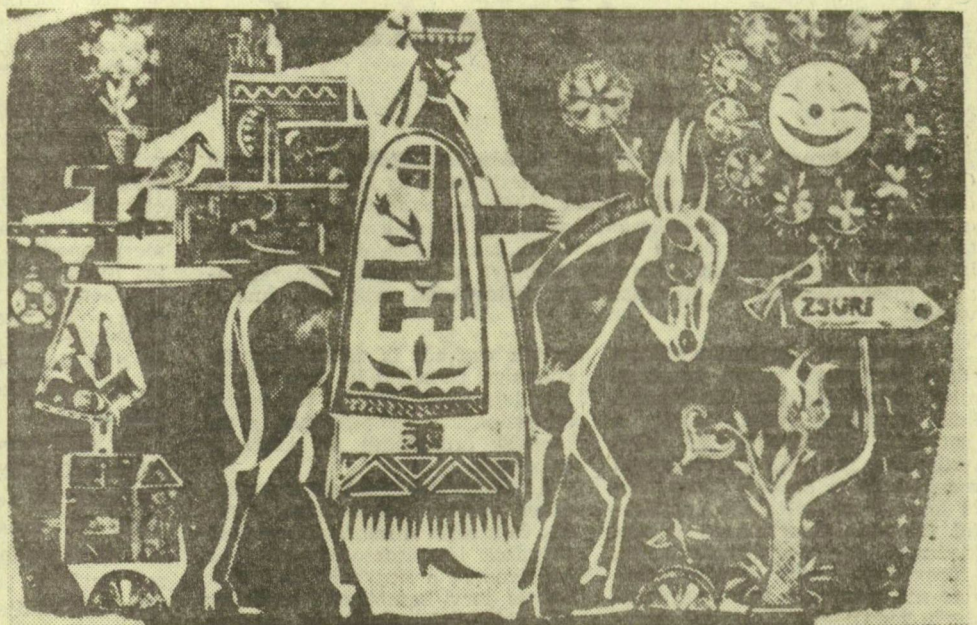
KÖSS BÉKÉT!

Fénnyel jövő hajnal az ég fűrcsapattal vadász szákmánnyal pásztor a nyájjal mező dőlőttal jegenye varjúkkal forrás itatóval patkó-s patanyommal kristály tó halakkal völgy szénailattal öreg domb ösvénnyel erdő-zöld ég-kékkel föld esőszomjával ember hajlékával faluvég keresztletl udvar rózsakerttel

szomszédság sövényvel testvér-békességgel utca lécpadokkal vén marasztalókkal ifjú elmenőkkel gazvert temetővel roskadozó házakkal tört ablak dől fallal öreg komondorral csilagudvar Holddal — e táj: emléked s ez kötődik szívedhez — S mint eső a röggel múlt a jövődökkel röggök nyugalmával köss békét e tájjal.

Naptár

Illusztráció